Vaderschapskennis & Vader-zijn! Nr. 51

April 2026, 5e jaargang, nr. 4.

Versie: 28-04-2026

© Bob de Raadt

Freelance Contextueel Maatschappelijk Werker – Methodisch Ouderbegeleider – lid Connect2Grow > Connect2Fathers – Auteur 'Vaderschapskennis' – boekenrecensent voor Vakblad Vroeg en Vakblad Sociaal Werk - blogger - **vadercoach - eigenaar van** www.bobderaadt.nl **– ambassadeur Kenniswerkplaats Pedagogische Basis (#kpb) – supportgroep Vaders-voor-vaders - pensionado – voorheen medisch maatschappelijk werker Erasmus MC Sophia-Kinderziekenhuis Rotterdam (afd. Kinderoncologie - ICK - CTB&A en afd. Verloskunde-Gynaecologie – Neonatologie).**

www.bobderaadt.nl/vaderschap.php **(interviews & boekrecensies)**
www.bobderaadt.nl/connect2fathers.php **(Rotterdams project 'vaderschap')**
www.bobderaadt.nl/vaderschapskennis.php **(online magazine vaderschap & vaderschapsontwikkelingen)**
www.bobderaadt.nl/fathersmatters.php **Vaders doen ertoe**.
www.bobderaadt.nl/vaderfactor.php **vaderbeeld & zelfbeeld**
www.bobderaadt.nl/postpartumdepressie.php > **PPD & PPPD**
www.bobderaadt.nl/patrascentie.php over de transitie naar vaderschap; vaderschapsontwikkeling

Mailadres: bobderaadt@live.nl

Inhoudsopgave:

- **Inhoudsopgave** (pag. 2)
- **Agenda** (pag. 2)
- **Publicaties** (pag. 3)
- **Vaderschap in de pedagogische basis (PB) –** pag. 4**:**
  - vaderschap (factsheet Bob de Raadt, maart 2026)
  - reacties op het onderzoeksverslag: Vaderschap in de pedagogische basis (PB)
  - literatuurlijst: vaderschap in de PB (pag. 9)
- **Podcast** (pag. 12)
- **Vaderschapstheorie** (pag. 12)**:**
  - **Vaderinitiatieven:**
  * Don Ceder/ChristenUnie: Conferentie op 11 mei 2026, over betrokken vaderschap (manifest)
  * Buik&Baby Community: voor vaders
  * Podcast op HOPE
  * PapaTijs -
  - **Kinder Focus – Vader Focus:** focusen op vaders en vaderschap: een nieuwe ontwikkeling en praktische benadering (pag. 16).
  - **VaderFactor** (voorbeelden; casuïstiek) – pag. 21
  - Postpartum depressie en **Patrascentrische PPD** (pag. 22)

Agenda:

- 16 april 2026, werkbijeenkomst. Thema: 'Vaders en vaderschap in de pedagogische basis'. Organisatoren: Kathinka Bruinsma/Kenniswerkplaats Pedagogische Basis (KPB), Gerda Groen/HomeStart, Joris van Veen/HAN, Niels Meijering/Expertisecentrum Vaders & Bob de Raadt/auteur Vaderschapskennis, Kennissite Vaderschap, vadercoach en ambassadeur KPB. Locatie: HAN – Arnhem.[1]

- 20-04-2026: opname van de 4e podcast Buik&Baby met Esther Cardenas-Wasser

[1] Bijeenkomst is afgezegd vanwege te weinig aanmeldingen. Geplande bijeenkomst krijgt wel een vervolg, later dit jaar.

- 28 april 2026, van 20.00-22.00 uur: Vadersupport-avond – bij OBIC ouderbegeleiding te Schiedam. Thema: 'Jouw reis als vader'. [2]
- 26-06-2026: opname van een podcast met Renate Vermeulen.

Publicaties:

- Bob de Raadt (2026) *Factsheet Opbrengsten vaderparticipatie n.a.v. onderzoek 'Vaderschap in de Pedagogische Basis':* www.bobderaadt.nl/documents/KPB/Factsheet_Opbrengsten_Vaderschapsparticipatie.pdf
- Bob de Raadt (2026) Onderzoeksverslag Vaderparticipatie in de pedagogische basis: www.bobderaadt.nl/documents/KPB/Onderzoek_Vaderschap_in_de_Pedagogische_Basis.pdf
- www.bobderaadt.nl/documents/KPB/PowerPoint_Vaderparticipatie_onderzoek_KPB.pdf
- Podcast: www.open.spotify.com/episode/06CIhpsy8Fhu56DZdRHx3z
- Podcast: https://open.spotify.com/episode/0pJJoZmKb5zeUbFq86dBw2?si=c5b7bbbe7dca47eb
- Bob de Raadt (2026) recensie: 'Breed én diepgaand', over: Spierts, M, A. Sprinkhuizen, M. Hoijtink, E. de Jonge, L. van Doorn (red.) (2023) De brede basis van het Sociaal Werk – grondslagen, methoden en praktijken. Bussum - Uitg. Coutinho (368 pp., €44,95) – in: *Vakblad Sociaal Werk,* nr. 2 april 2026; pag. 37-38.[3]
- Bob de Raadt (2026) recensie: Linda Klein (2025) *Emotieboek – Samen meer ontdekken over je gevoelens* – Leeuwarden: Ark Media / Jongbloed Christelijke Media – ISBN 978 90 33833991; 184 pp. - € 18,99. [4] www.vakbladvroeg.nl/recensie_emotieboek/?utm_medium=email&utm_campaign=Nieuwsbrief%20Vakblad%20Vroeg

Recensie: Emotieboek, samen meer ontdekken over je gevoelens

Wat doe je als boosheid ontploft als een vulkaan, of angst langzaam alles overneemt? In zijn recensie is **Bob de Raadt** enthousiast over *Emotieboek* van **Linda Klein**. Een speels, praktisch én verhelderend boek dat ouders en kinderen echt helpt om emoties te begrijpen en ermee om te gaan.

Met herkenbare voorbeelden, praktische oefeningen en een verdiepend bijbels perspectief is dit een waardevolle gids voor ouders die samen met hun kind willen groeien in emotionele veerkracht.

[2] Bijeenkomst gaat niet door vanwege het feit dat er geen aanmeldingen zijn binnengekomen. Opvallend. Mijn vraag daarbij is wat achterliggende redenen kunnen zijn, dat er blijkbaar geen belangstelling is voor een dergelijke bijeenkomst. En dat, ondanks het feit dat er binnen verschillende doelgroepen publiciteit gegeven is aan deze supportavond voor vaders. Is het de factor 'tijd(gebrek)'?, de factor 'andere prioritieten'?, huivering voor een groep?, onbekendheid/schroom/onzekerheid?, het feit van een 'gratis avond'? Een andere reden?

[3] Zie ook in: *Vaderschapskennis* nr. 49, febr. 2026, pag. 8-9 -> www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_49.pdf

[4] Recensie stond eerder in het online magazine *'VaderKracht Centraal'*, maart 2026, nr. 43, pag. 6. Vindplaats: www.bobderaadt.nl/vaderkrachtcentraal.php

PEDAGOGISCHE BASIS - VADERSCHAP
DOOR: BOB DE RAADT (maart 2026)

1 ONDERZOEKSVRAGEN:

- ***Welke kansen en mogelijkheden zie jij vanuit jouw eigen expertise & kennis (visie - methodische aanpak - ervaringen) als het gaat over vaders & vaderschap in de pedagogische basis?***
- ***Wil je daar jouw ideeën over opschrijven of datgene wat je al doet en die met ons delen?***

Welke bevindingen zien we als het gaat over vaders in de Pedagogische Basis?

Vaders horen erbij?! Vaders horen vanzelfsprekend in de pedagogische basis, maar als ik bij gezinnen thuiskom, zie ik ze weinig. Vaders werken veel en zijn vooral 's avonds en in het weekend beschikbaar, wat gezamenlijke zorg dragen voor het huishouden moeilijk is. Vaders zijn rondom zorg intensieve gezinnen minder zichtbaar; het draait vaak om moeders, ook bij ouderinitiatieven. Vaders krijgen in de orthopedagogiek opvallend weinig aandacht. Vaders vragen in gemeentebeleid om aandacht vanuit meerdere invalshoeken.

Zet vaders aan tafel! Vaders zorgen voor rust, helderheid en samenwerking wanneer zij vanaf het begin worden erkend en actief meegenomen. Vaders zouden overal aan tafel moeten komen, serieus genomen worden en elkaar stimuleren hun rol te pakken. Vaders staan in mijn workshops centraal: we gaan in gesprek over wat zij willen, waar ze beperkingen ervaren en wat ze in kleine stapjes kunnen veranderen. Het begint met overtuiging en krijgt vervolg aan de keukentafel. Vaders komen ook naar een speelochtend; daar is geen aparte werving voor nodig, omdat we genderneutraal werven.

Anders? Soms zie ik vaders worstelen met andere thema's dan moeders. Vaders willen delen met andere vaders i.p.v. met andere moeders. Vaders verschillen biologisch van moeders, bijvoorbeeld in hormonen en gevoeligheid voor signalen, maar dit bepaalt niet de kwaliteit van ouderschap. Biologie is geen grens, maar een vertrekpunt: verbonden vaders maken hormonale verschuivingen door die hechting bevorderen. Vaders brengen vaak een andere stijl in – fysiek spel, humor, vertraging – als volwaardige aanvulling op de moederlijke stijl. Vaders vinden het misschien lastiger om machteloosheid te (h)erkennen en te delen. Mogelijk voelen zij zich eerder boos dan verdrietig, mede door opvoeding of cultuur.

Hulpvragen? Vaders stellen slechts 10% van de hulpvragen; het merendeel komt van moeders, dat is ook onze doelgroep. Vaders houden zich vaak wat afzijdig, terwijl moeders meestal de ondersteuning vragen. Vaders doorlopen, net als moeders, een eigen herstelproces wanneer de ontwikkeling van hun kind anders loopt dan gedacht. Ik gun vaders meer ontmoetingen met andere vaders, die hier al ervaring mee hebben.

Meedoen? Vaders maken deel uit van een groeiend netwerk van ouders met een zorgintensief gezin, mede via hun kinderen en de plekken waar zij komen. Vaders blijken lastig te bereiken; zelfs bij een bijeenkomst over vaderschap komen vooral moeders. Welke kansen en mogelijkheden zie jij vanuit jouw eigen expertise & kennis (visie - methodische aanpak - ervaringen) als het gaat over vaders &

vaderschap in de pedagogische basis? Wil je daar jouw ideeën over opschrijven of datgene wat je al doet en die met ons delen?

PEDAGOGISCHE BASIS
Om vaderschap en moederschap in onze tijd werkelijk te begrijpen en te herwaarderen, is het nodig voorbij eendimensionale verklaringen te kijken. Het ecologisch model van Jay Belsky (1984) laat zien dat ouderschap ontstaat in een samenspel van drie niveaus. Ten eerste spelen persoonlijke factoren een rol, ten tweede zijn er kenmerken van het kind, en ten de derde de sociale context. Deze niveaus beïnvloeden elkaar voortdurend. Wie vaders een gelijkwaardige positie wil geven, moet daarom niet alleen naar de vader zelf kijken, maar ook naar het kind én naar het systeem rondom het gezin. **Gelijkwaardigheid** vraagt dus om aandacht voor persoonlijke, relationele en maatschappelijke factoren tegelijk.

Gebruikte / aanbevolen methodieken en hulpaanbod
- Ouder-tot-ouder concept
- Sociaal Ecologisch Model (Jay Belsky)
- Methodische ouderbegeleiding (dr. Alice van der Pas)
- Systemische begeleiding
- Bemiddeling tussen (ex)partners
- Contactherstel tussen vader en kind
- Training van professionals in het betrekken van vaders
- Bewustwording van de specifieke en gelijkwaardige rol van de vader
- Ontwikkelen van voorlichtingsmaterialen en (online) campagnes
- Life Skills-programma (Hogeschool Leiden)
- Begeleiding van echtparen
- Bijbels perspectief op man- en vaderschap
- Versterken van het ouderteam

'Vaderbril' in bestaande methodieken – expliciet meenemen van vaderschap binnen:
- Methodische ouderbegeleiding (vaderschap als zijns-positie – Janneke van Bockel)
- Contextuele hulpverlening/therapie
- Infant Mental Health (IMH)
- Traumahulpverlening
- Beschermjassen-methodiek

PEDAGOGISCHE BASIS: VADERSCHAP
1. **Betrek vaders bewust en serieus**
Ik kan het aanraden om vaders te betrekken. Er is zeker behoefte aan uitwisseling, maar het vraagt soms om een andere aanpak. Ik geloof heel erg in de meerwaarde van het betrekken van de vader bij de opvoeding, bij (coach)gesprekken, bij alles eigenlijk (ook vice versa). Als het met de één niet goed gaat in een gezin, heeft dat invloed op de rest van het gezin. Het is dus noodzaak om naar iedereen te kijken en iedereen te betrekken. Daarvoor hebben we alle ouders nodig – vaders en moeders (en anderen) – om hun rol te pakken én ruimte te geven aan de ander om het op zijn/haar eigen manier te doen. Het gaat voor professionals in een gemeente om naast die ouders te komen, en dus ook specifiek naast de vader.

2. **Creëer passende vormen van ondersteuning**
Ik denk aan een groep of ontmoetingsplek voor vaders. Daarnaast kan meer individuele 'vadercoaching' door een andere vader, of een buddy, helpend zijn. Juist op basis van gelijkwaardigheid: elkaar steunen, helpen en je verhaal kwijt kunnen. Dat vraagt deels om nieuwe inzichten specifiek voor vaders, maar ook om vaardigheden om de vader te bereiken. Dat moet

gebeuren in een omgeving waarin vrouwen verreweg de grootste groep vormen. Dat zegt niets over hen, maar wel iets over de ontvankelijkheid van mannen om open te staan en te leren. Vanuit de psychologie over mannen en mannenhulpverlening zijn zeker elementen te vinden die succes laten zien, vooral wanneer de urgentie hoog is. Ik zou het zelf heel leuk vinden om een klein boekje te schrijven voor vaders die te maken hebben met een zorgintensief gezin.

3. **Zie het gezin als ouderteam**
In ons eigen gezin, waar we een periode 'op het tandvlees' hebben gelopen door complexe problemen, veel jeugdhulp en ingewikkeld gedoe met onderwijs, merk je hoe intens en bewust je wordt van je rol als vader en van de dilemma's die daarbij horen. Vanuit mijn privé-netwerk en mijn werk ontmoet ik vaders waarin ik gemeenschappelijke thema's en dilemma's herken. Ik zie ook patronen bij ouders samen (platgeslagen): Het kind vraagt veel van moeder, moeder zorgt en raakt overvraagd. Vader wil wel meedoen en doet het op zijn eigen (andere?) manier. Lukt het moeder om 'op haar handen' te zitten als het anders gaat? Lukt het vader om vol te houden als het even niet lukt? Dat is de kans: vaders actief meenemen door concrete ondersteuning, duidelijke stappen en een aanpak die werkt. Vanuit de KPB zie ik kansen om een nieuw start- en ijkpunt te maken over wat vaders en moeders kunnen doen vanuit het 'ouderteam', juist niet gekoppeld aan geslacht of beschikbare tijd.

4. **Werk daar waar de gemeenschap al is!**
Wat ik belangrijk vind, is dat er meer aandacht uitgaat naar het feit dat zowel ouders als scholen hun bordje vol hebben. Het welzijnswerk zou meer de school in moeten. Nu gaat veel energie naar activiteiten in de wijk en op centra, naar laagdrempelig contact, ambulant zoeken en werven. Op scholen zitten we midden in de community: honderden leerlingen, ouders, leerkrachten en partners. Daar liggen de grootste kansen als het gaat om het ontwikkelen van de pedagogische basis.

5. **Erken de positie van vaders in de pedagogische basis**
De pedagogische basis is enorm groot. Ik heb gezien dat het betrokken en beschikbaar zijn van één van de ouders een enorme ondersteuning is voor de ontwikkeling van een kind. Alle fases en omstandigheden verschillen, maar vanaf dag 1 telt het mee. De focus is vaak gericht op moeder en kind. Waar is de vader? 50% van het DNA is van vader. Kijk je naar de hartsgerichtheid van vaders, dan willen zij wel degelijk betrokken zijn. Maar in de praktijk is er schroom, aarzeling, onzekerheid, gebrek aan aansluiting, soms een negatieve levenservaring met de eigen vader. Een negatieve vaderfactor kan belemmerend werken. In een hechtingsgerichte pedagogiek is vaderschap geen bijrol, maar een volwaardige ingang tot verbinding. Vaders die beschikbaar zijn, vormen een (tweede) veilige basis. Ze bieden ruimte voor andere emoties, spelvormen en kwetsbaarheid. Dat verschil is geen bedreiging, maar ontwikkelingsrijkdom. Gelijkwaardigheid betekent niet gelijkvormigheid.

"Wat blijft hangen bij mij is de grote interesse die ik blijf houden voor begrip ouderschap en opvoederschap (vaderschap en moederschap) en in het bijzonder onze kijk en verwachtingen in onze maatschappij over wat goed genoeg opvoederschap is en de rol van de vader (in een welvarend maar individualistisch land) in relatie met de toenemende vraag voor jeugdhulp".

EMOTIES
Vaders kunnen zich terugtrekken, minder zichtbaar worden of vooral praktisch gaan handelen. Dit komt vaak voort uit onderliggende emoties zoals:

- Schaamte
- zelftwijfel
- faalangst
- gebrek aan focus

- gebrek aan motivatie
- moeite met het nemen van persoonlijke verantwoordelijkheid
- emotionele onvolwassenheid

Wat aan de buitenkant soms overkomt als afstand of onverschilligheid, blijkt dan verbonden met innerlijke onzekerheid.

"De kans dat je op een consultatiebureau een mannelijke verpleegkundige of jeugdarts treft is heel klein. Juist voor vaders kan het waardevol zijn om een andere man of vader te spreken over vaderschap en kwetsbaarheid. Dat biedt herkenning en laat een ander rolmodel zien."

VERLANGEN

Tegelijk zien we een diep verlangen bij veel vaders. Veel vaders verlangen naar:

- erkenning – ook wanneer zij minder woorden gebruiken;
- vertraging – ruimte om te groeien zonder direct te moeten voldoen;
- uitnodiging – niet alleen praktisch, maar ook relationeel aangesproken worden;
- veiligheid – om zoekend, onhandig of emotioneel onervaren te mogen zijn.

Wanneer dit verlangen wordt gezien en serieus genomen, ontstaat ruimte voor betrokkenheid en ontwikkeling.

BELANGRIJKE THEMA'S VOOR VADERS

- In balans blijven – zoeken naar evenwicht tussen werk, gezin, relatie en eigen energie.
- Levend verlies – omgaan met het verdriet wanneer het leven of de ontwikkeling van je kind anders loopt dan gedacht.
- Aandacht voor brusjes – oog houden voor broertjes en zusjes die meebewegen in een zorgintensieve situatie.
- De dagelijkse zorgen – dragen van praktische, emotionele en organisatorische verantwoordelijkheid in het gezin.
- Het sociale leven – ervaren dat vriendschappen, vrije tijd en ontspanning onder druk kunnen komen te staan.
- Zorgen over de toekomst – vragen en onzekerheid over ontwikkeling, zelfstandigheid en perspectief van het kind.
- Informatie en inspiratie – behoefte aan kennis, voorbeelden en richting om het vaderschap vorm te geven.
- Netwerkuitbreiding – andere vaders ontmoeten en ervaringen kunnen delen.
- Herkenning en erkenning – gezien en serieus genomen worden in de rol als vader.
- Steun – praktische en emotionele ondersteuning ontvangen wanneer het zwaar is.
- Vergroten van eigenwaarde – vertrouwen ontwikkelen in het eigen handelen als vader.
- Omgaan met machteloosheid – leren verdragen dat het leven niet altijd maakbaar is zoals gehoopt.
- Reflectie op het vaderschap – stilstaan bij de vraag: doe ik dit zoals ik het voor ogen had, en wat zou ik eventueel anders willen?
- Samenwerken als ouderteam – met je partner optrekken, elkaar ruimte geven en samen keuzes maken in de opvoeding.

COLOFON **Factsheet Vaderschapsparticipatie n.a.v. onderzoeksvragen** (versie 19-02-2026)
Samensteller: Bob de Raadt - vadercoach, auteur 'Vaderschapskennis', www.bobderaadt.nl

Referenties:

- www.bobderaadt.nl/documents/KPB/Factsheet_Opbrengsten_Vaderschapsparticipatie.pdf

- www.bobderaadt.nl/documents/KPB/Onderzoek_Vaderschap_in_de_Pedagogische_Basis.pdf
- www.bobderaadt.nl/documents/KPB/PowerPoint_Vaderparticipatie_onderzoek_KPB.pdf
- Eerdere berichten m.b.t. vaders en vaderschap in de pedagogische basis: zie in *Vaderschapskennis*, voorgaande edities.

❖ Reacties op het verslag:

- "Een lijvig document. Interessant en leuk om te lezen. Verslag of registratie dekt vooral de inhoud".
- "Uitvoerig stuk. Welke verschuiving zie je a.d.h.v. de input in de aandacht voor vaders vergeleken met 3 – 5 jaar geleden? Hoe zou je die beschrijven?
  Ik zie de volgende aspecten:
  - het meer en meer ontstaan van een 'vadercoalitie', een vader-alliantie, een samenwerking, afstemming, bundeling van éénpitters, die op het terrein van vaders, vaderschap en vaderschapsontwikkeling bezig zijn en/of met mannenwerk (mannencirkels e.d.). Die bundeling, versterking en het gebruik maken van elkaars visie, expertise en netwerk krijgt op diverse manieren vorm in de praktijk:
  ** elkaar uitnodigen op supportavonden voor vaders,*
  **praktische ondersteuning bij het organiseren van vader-groepswerk (motiveren van beleidswerk bij de lokale gemeente, steun bij een subsidie-aanvraag),*
  **het promoten van elkaars en diverse vader-activiteiten;*
  – het bundelen en beschikbaar stellen van artikelen en documenten – samen workshops, bijeenkomsten, webinars steunen/organiseren/ontwerpen.
  – het participeren in lokale initiatieven (bijv. Life Skills - Leiden), landelijke programma's, politiek overleg en presentaties; samenwerking met diverse organisaties met vaderschap als focus.
  – het ontwikkelen van een vaderschapstheorie:
  ** vaderschap in de pedagogische basis,*
  ** de invloed van de vaderfactor op het biologische kind,*
  ** de transitie naar vaderschap en de invulling van de vaderrol (patrascentie of patrescense),*
  ** postpartum depressie bij vaders/partners/echtgenoten (PPPD),*
  ** vaderschap en verlofregelingen (arbeidssituaties, werknemersbelangen, arbeidsvoorwaarden)*
  ** het stimuleren van vadersuppportgroepen, - avonden.*
  ** het ontwikkelen van een kennisbank vaderschap*
  - participeren in academisch onderzoekswerk
  - focus op vaderemancipatie en vaderparticipatie. In een cultuur van feminisme en een oververtegenwoordiging van vrouwen in bepaalde beroepen en werkterreinen. Er is behoefte aan solide en aansprekende vaderfiguren.
  - een mooie hedendaagse beweging is dat meer en meer vaders kiezen voor hun vaderrol en streven naar zichtbare en merkbare vaderbetrokkenheid, met de focus op toewijding en een actieve, positieve vaderrol.
  - Er is een groei aan vaderactiviteiten en aan mannenwerk. Vaders die zich via podcasts en boeken (zie onderstaande literatuurlijst) uitspreken over hun vaderschap, over hun transitie naar vader-zijn. Over hun kinderwens en hun preconceptionele ontwikkeling, over hun ouderparticipatie en -communicatie, over zeer verschillende vader- en mannenthema's.

- Literatuurlijst ‘Vaderschap in de pedagogische basis’:

- Arneleon / Arno van de Velde (2023) – *De papahandleiding – Mijn eerste 1000 dagen als papa inclusief een hoop toptips* – Tielt: Uitg. Lannoo.
- Azghari, Youssef. (2023) *‘In dialoog met mijn zoon – Over 100 jaar migratie* - Uitg. Boekscout – Soest, 198 pag.’s.
- Bean, Shawn (2015) *Zo doe je dat, Papa* – ISBN 9789089894922.
- Bentsink, Bert (2025) *Plotseling papa – als het vaderschap te vroeg komt* - Amsterdam: Alfabet Uitgevers (239 pp., €22,99). [5]
- Borman, David - *Aanpakken voor Aanstaande Vaders - Praktische tips voor de zwangerschap, de bevalling en de kraamtijd* –– 9789000393145 – Amsterdam: Spectrum.
- Borman, David (2022, 1e druk) *Je eerste 1000 vaderdagen; praktische adviezen voor betrokken vaders: van zwangerschap tot peuter*. Uitg Het Spectrum
- Bisseling, Willem (2022) *‘Vader op komst’* - Uitg. De Boekerij - ISBN 9789022595336.
- Ceder, Don; ChristenUnie (2026) *Manifest ‘Betrokken vaders – bloeiende samenleving* – vindplaats: **www.christenunie.nl/nieuws/2026/02/02/christenunie-presenteert-manifest-over-vaderschap-betrokken-vaders-bloeiende-samenleving**
- Cosby, Bill (1986) *Vaderschap* – Baarn: Uitg. Fontein.
- Deuss, K. (2022) *On adventure with dad - Vader zijn is kinderspel* – Tielt: Lannoo.
- Gouw, Tim (2023) *De Thuisblijfvader. Waarom mannen net zo goed voor hun kinderen kunnen zorgen* - Amsterdam: Fontaine Uitgevers; ISBN 978-90-6404-216-0 (238 pp.; €22,99).
- Güntzschel, K. (2017) *Vaders, waar zijn ze? Pleidooi voor vaderschap* – Zwolle: Uitg. Daniël.
- Hanssen, Henk (2010) *Zwangerschapsmanagement voor mannen. Wat elke man die vader wordt moet weten* - ISBN 9789077393062 - 376 pagina's.
- Hanssen, Henk (2004) *Babymanagement voor mannen. Het praktische handboek* –- 9789055154128 - 240 pagina's.
- Hermans, Wilfred (2024) *Papa is een beetje moe – Strubbelingen van een man en vader* – Utrecht: KokBoekencentrum Uitgeverijen; pp. 176 - €16,99; ISBN 9789043542098.[6]
- Hermans, Wilfred (2026) Oefenen in vaderschap: hoe leer ik om niet meer te ontploffen; in: *Nederlands Dagblad*, 25 april 2026, pag. 8-9; bijlage Geloven & goed leven; essay. Vindplaats: www.nd.nl/leven/leven/1314299/oefenen-in-vaderschap-hoe-leer-ik-mijn-emoties-beheersen-ik-w#closemodal [7]
- Isik, Murat (2017) *Wees onzichtbaar* – Amsterdam: Uitg. AMBO/Anthos; 597 pag’s.
- Jong, Jeroen de (2023) *Vadervuur – Volg je eigen opvoedkoers en word de vader die je je kind gunt* – Uitg. Samsara.
- Jong, Shanna de (2020) *Handboek Vroeggeboorte, voor ouders van prematuren. Informatie en tips uit de praktijk, wetenschappelijk onderbouwd* – Antwerpen/Utrecht: Kosm.s Uitg.

[5] Podcast van Bert Bentsink -> #76 - Plotse papa's - DOCS | Podcast on Spotify > waardevol verhaal over vaderverstoting.

[6] Recensie in *Vaderschapskennis, nr. 37*, febr. 2025, pag. 9-10. Bron: *www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_37.pdf*

[7] **Oefenen in vaderschap: hoe leer ik mijn emoties beheersen? ‘Ik wil niet meer ontploffen’ -> www.nd.nl/leven/leven/1314299/oefenen-in-vaderschap-hoe-leer-ik-mijn-emoties-beheersen-ik-w#closemodal -> *“Maar dan! Als het kind gezond ter wereld komt, zit er geen handleiding bij. De moeder heeft hier negen maanden fysiek naartoe geleefd en bezit ook nog eens over zoiets als ‘het moederinstinct’. Als vader sta je er die eerste periode toch maar een beetje knullig bij. Wat moet je doen? Wat kún je doen, behalve de armen wanhopig ten hemel heffen en uitroepen: ‘En nu?!’*

▪ Jonkers, A. (2020) *En toen vonden ze mijn vader – Vader worden als je er nooit een hebt gehad* - Amsterdam: De Bezige Bij.
▪ Koerselman, F. (2020) *Ontvadering – Het einde van de vaderlijke autoriteit* – Amsterdam: Uitg. Prometheus – Nieuw Licht.
▪ Koster, D. (2016) *Perfecte bevallingen bestaan niet – De impact van een ingrijpende bevalling op je leven en wat je er aan kunt doen*; Tielt: Uitg. Lannoo.
▪ Krijnsen, Jelte (2022) *Broertje dood* - Uitg. GrowingStories, 95 pp. ISBN 978-9493089-52-5.
▪ Leij, Stephen van der (2020) *Daddycation, toegewijd vader zijn* – Heerenveen: Uitg. Ark Media.
- Leij, Stephen van der (2025) *Geef Gen Z gewoon haar zin – Hoe zingeving een nieuwe generatie kan laten bloeien* – Utrecht: KokBoekencentrum – ISBN 9789043542647; 159 pp.
▪ Machin, dr. Anna (2021) 'Papa worden – waarom vaders nuttig zijn' –Uitg. Borgerhoff & Lamberigts - ISBN 9789463935982.
- Machin, Anna (2018) *We need to change the conversation about fathers – TED talk* -> https://www.youtube.com/watch?v=cuI4L441x9o
- Mackesy, Charlie (2020) *De jongen, de mol, de vos en het paard* - Utrecht: Uitg. KokBoekencentrum.
- Mak, Geert (1996; 32e druk 2006) *De eeuw van mijn vader* – Amsterdam: Olympus/Atlas - Amstel Uitgevers.
- Martens, Marco (2022) *Erfgrens waar het vaderschap schuurt geschreven* – Uitg. De Meent.
- Matthijs (2022) Het verhaal van Matthijs - in: Borman, David (2022) *Je eerste 1000 vaderdagen, praktische adviezen voor betrokken vaders: van zwangerschap tot peuter'* – Amsterdam: Uitg. Unieboek/Het Spectrum; pag. 198 - 201.
- Movisie (2021) Positief betrokken vaderschap: Over vaderschap en opvoedpraktijken -> https://www.opgroeien.be/sites/default/files/tool-documents/vaderschap_taveccio.pdf
- Neufeld, Gordon & Gabor Maté (2004 oorspronkelijke uitgave; 2022: Ned. vert.) *Laat je kind niet los - Waarom een hechte ouder-kindband belangijker is dan ooit*; Antwerpen: Manteau/Standaard Uitgeverij.
- Pool, Jan & Michiel Santman (2023) *Binnenspiegel – De kracht van zelfkennis* – Utrecht-KokBoekencentrum Uitg.; ISBN 9799043540384 – 188 pag's.
- Poulter, Stephan B. (2019) *De Vaderfactor. De invloed van je vader op je professionele en persoonlijke ontwikkeling* –- Uitgever: Circle Publishing – ISBN 9789077179369 - 288 pagina's.[8]
- Raadt, B. de (2006) – Levensbeschouwing, veerkracht en identiteit. Ouderschap in een medische stroomversnelling. Systeemtheoretische aspecten bij ouderbegeleiding in een academisch kinderziekenhuis. – Rotterdam: Erasmus MC Sophia/Interactie-Academie Antwerpen - ISBN –10: 90-77712-32-1.
- Raadt, B. de (2018) 'Huidhonger' vraagt om betrokken vaderschap – in: *Vakblad Vroeg*, juni 2018, nr. 2 -> vindplaats: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschap/huidhonger_vraagt_om_betrokken_vaders.pdf
- Raadt, B. de, E. Wijers, A. Beishuizen (2009) – Ouders en een ernstig ziek kind - 'coping' bij hoge en langdurige stress; in: *Tijdschrift Ouderschap & Ouderbegeleiding* (O&O) - jaargang 12, nr. 3, oktober; pag. 225, 293 300 - Amsterdam: Uitg. SWP - ISSN 1387-9006.
- Raadt, B. de, D.H. Stuit (2017) – De moeder centraal. Ouderbegeleiding bij kwetsbare, zwangere vrouwen; in: *Ouderschapskennis*, thema: Belast ouderschap – jaargang 20, nr.3,

[8] Zie recensie in *Vakblad Vaderschapskennis*, nr. 21, okt. 2023, pag. 13-15. Vindplaats: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_21.pdf

nov.; pag. 44-56, 1 - Amsterdam: Uitg. SWP; ISSN 2210-73982.
- Raadt, B. de; G. Nobre, T. da Silva & A. van de Vijver (2025) Betrokken vaderschap. Een opdracht voor het sociaal werk (rubriek Achtergrond) – *Vakblad Sociaal Werk*, nr. 3 – juni; pag. 18-20 (p.1, ,3, 4) – ISSN 2468-7464; Uitg. BSL Media & Learning. Zie ook op www.bobderaadt.nl/vaderschapskennis.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Patrascentie'* -> www.bobderaadt.nl/patrascentie.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Fathers Matters'* -> www.bobderaadt.nl/fathersmatters.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Vaderschap'* -> www.bobderaadt.nl/vaderschap.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Vaderschapskennis'*-> www.bobderaadt.nl/vaderschapskennis.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Postpartum depressie'* -> www.bobderaadt.nl/postpartumdepressie.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Ouderbegeleiding'* -> www.bobderaadt.nl/ouderbegeleiding.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Ode aan het vaderschap'*-> www.bobderaadt.nl/odeaanhetvaderschap.php (symposiumverslag)
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Sociale Verloskunde'* -> www.bobderaadt.nl/socialeverloskunde.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Vadergids'* -> www.bobderaadt.nl/vadergids.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Vaderfactor'* -> www.bobderaadt.nl/vaderfactor.php
- Remmerswaal, P. & Ad de Gouw (2017) *Snap jij die ouders? Basisboek Professioneel werken met ouders – Ouderschapskennis* – Amsterdam: Uitg. SWP – ISBN 987 908850 720 5; 198 pp.
- Rossum, Marnix van (2025) *OBIC integratieve ouderbegeleiding – Handboek voor hulpverleners* – ISBN 9789090400747 – 112 pp.
- Steegers, E.A.P., A. Mulders, Y. Jacquemyn, A. Geluk e.a. w.o. Bob de Raadt (thema vaderschap), (2023) *Gezond zwanger worden – Handboek Preconceptiezorg* – Antwerpen/Apeldoorn: Garant; 434 blz.; ISBN 978-90-441-3939-9.24. [9]
- Tilburg, Robin van (2020) *Kickstart je vaderschap - Over vader worden en de beste start creëren als gezin* - ISBN : 9789083094403 - Uitgeverij: Vader Magazine
- Valks, Kenneth (2024) *Vaderschap verdiept – De impact van actieve betrokkenheid* – ISBN9798326561817 – www.family-control.nl
- Valks, Kenneth (z.j.) *Opvoedkwesties - de vaders doen ook mee* – info@family-control.nl – ISBN 9789491014536.
- Valks, Kenneth (2026) *Onzichtbaar beschadigd – Als het systeem belangrijker wordt dan het kind* – ISBN 9789090412580 – www.familycontrol.nl – 167 pp.
- Versteegh, Jan (2022) *Doodmoe en dolgelukkig. De leukste voorbereiding op het vaderschap* Uitg. Kosmos - ISBN 978904392605815 - 176 pagina's - €20,99.
- Zuurman, Hans-Lukas (2026) Betrek vaders meer bij hun kinderen, zegt Kamerlid Don Ceder (CU). 'Mijn verhaal staat niet op zichzelf' – in: *Nederlands Dagblad*, 31-01-2026, pag. 10. – Vindplaats: www.nd.nl/nieuws/nederland/1304193/betrek-vaders-meer-bij-hun-kinderen-zegt-kamerlid-don-ceder-c
- www.vadermagazine.nl
*www.bobderaadt.nl/documents/postpartumdepressie/Postpartum_depressie_inclusief_bij_vaders_mannen_partners.pdf

[9] Raadt, Bob de (2023) Lemma's/bijdragen over vaderschap en vaderschapsaspecten in de preconceptiezorg; in: *Gezond zwanger worden - Handboek preconceptiezorg* – auteurs: Eric A.P. Steegers, Annemarie Mulders, Yves Jacquemyn & Anjo Geluk; zie pag.: 124-125, 136, 156-157, 170-171, 373 (+ pag. 6, 12, 409, 413).

Podcast:

- Buik&Baby – Podcast – *De man na de komst van de baby -> relatie, communicatie& intimiteit.*
  Open spotify: www.open.spotify.com/episode/06CIhpsy8Fhu56DZdRHx3z
  -> ***In deze aflevering ga ik (Esther Cardenas) in gesprek met Bob de Raadt vaderschapscoach en expert in patrescentie*** 🤍

We duiken in een kant van het ouderschap die vaak minder wordt belicht:
de beleving van de vader én wat dit betekent voor jullie relatie.
Want wat gebeurt er eigenlijk met mannen als ze vader worden?
En hoe blijf je elkaar vinden als alles verandert?
We praten open en eerlijk over:

- ***Hoe je je relatie sterk houdt na de komst van een baby***
- ***Communiceren terwijl jullie allebei moe zijn***
- ***Wat moeders vaak niet zien bij vaders… en andersom***
- ***Intimiteit na de bevalling: hoe ervaren mannen dit écht?***
- ***Een eerlijke en verhelderende aflevering die je helpt om elkaar beter te begrijpen en dichter bij elkaar te blijven in deze intense fase.***

Voor moeders én vaders die niet alleen goede ouders willen zijn… maar ook partners willen blijven 🤍

Vaderinitiatieven:

- Op maandag 11 mei organiseert de ChristenUnie [10] van 09.45 tot 11.00 uur het **symposium 'Betrokken vaders, bloeiende samenleving'**. Ik nodig je daar van harte voor uit. De ChristenUnie pleit voor de onmisbare rol van vaders. We zien welke positieve, complementaire rol vaders en mannen in het gezin en in de samenleving kunnen spelen, en nu ook vaak al doen.

  Ieder kind heeft recht op liefdevolle, betrokken opvoeders. Het gezin is de eerste leefgeemeenschap waarin kinderen leren wat vertrouwen, verantwoordelijkheid en verbondenheid betekenen. Vader en moeder, allebei zijn ze volwaardig opvoeder en beiden vervullen daarin een eigen, onmisbare en waardevolle rol.
  Positief vaderschap staat in Nederland onder druk. 15% van de jeugd groeit op in een eenoudergezin, en de verwachting is dat bij een groot deel daarvan de vader niet meer in beeld is. Bovendien pakken vaders die wel in beeld zijn bewust of onbewust door impliciete veronderstellingen in de samenleving minder hun rol als opvoeder dan dat de moeder dit doet. Dat is niet alleen een individueel vraagstuk, maar een collectieve uitdaging.
  Daarom houdt de ChristenUnie een pleidooi voor de onmisbare rol van vaders. We zien welke positieve, complementaire rol vaders en mannen juist in het gezin en in de samenleving kunnen spelen, en nu ook vaak al doen. In het recent gepresenteerde manifest doet de ChristenUnie voorstellen om de positieve rol van

[10] Zie in: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_49.pdf (pag. 15 – 18). Ik besteed in dit nummer van *Vaderschapskennis* aandacht aan het initiatief van Don Ceder (CU). Hij heeft het manifest 'Betrokken Vaders' opgesteld en uitgebracht. Vindplaats: Don Ceder/ChristenUnie (2026) *Manifest 'Betrokken vaders – Bloeiende samenleving* -> vindplaats: www.christenunie.nl/nieuws/2026/02/02/christenunie-presenteert-manifest-over-vaderschap-betrokken-vaders-bloeiende-samenleving

vaders te versterken.
We praten daar graag met u over door tijdens het symposium op maandagochtend 11 mei. De ochtend staat onder leiding van Wouter de Vos (Agenda van het Hart, 4M Nederland). Er zijn key notes van o.a. Gerdien Lasche (Gezinsplatform) en Louis Tavecchio (em. Hoogleraar pedagogiek). Ook is er een panelgesprek en ruimte voor vragen uit de zaal.

- De volgende punten moeten die verandering realiseren:
  1. Breng het belang van vaders in de opvoeding in kaart
  2. Versterk vaderschap in de eerste 1.000 dagen en daarna
  3. Maak vaderschap onderdeel van preventief jeugdbeleid
  4. Zet in kwetsbare wijken in op positieve vaderrolmodellen
  5. Versterk de juridische positie van vaders bij complexe scheidingen en omgangsregelingen
  6. Richt een landelijk platform voor vaderschap op
  7. Start een publiekscampagne die vaderschap positief in beeld brengt
  8. Maak het aantrekkelijker voor mannen om te werken in pedagogische beroepen en de jeugdhulpverlening.

Symposium: Betrokken vaders, bloeiende samenleving

Het programma:
09.45 uur: inloop met koffie, thee
10.00 uur: start programma, welkomstwoord Don Ceder
10.10 uur - key notes van o.a. Gerdien Lasche (Gezinsplatform) en Louis Tavecchio (em. Hoogleraar pedagogiek)
10.40 uur: panelgesprek en vragen uit de zaal
11.00 uur: Afsluiting door Don Ceder
11.15 uur: Verdiepende expertmeeting: Uitwisseling best practices en wat de politiek hierin kan betekenen

Locatie: Nieuwspoort Den Haag (ingang Tweede Kamer Bezuidenhoutseweg 67).
Meld u aan door een mail te sturen naar Marjan van Wijngaarden (m.vwijngaarden@tweedekamer.nl).
Neem uw legitimatiebewijs (paspoort, id-kaart of rijbewijs) mee.
Een hartelijke groet, Don Ceder, Tweede Kamerlid ChristenUnie.

Referenties:

- Don Ceder/ChristenUnie (2026) *Manifest 'Betrokken vaders – Bloeiende samenleving* -> vindplaats: www.christenunie.nl/nieuws/2026/02/02/christenunie-presenteert-manifest-over-vaderschap-betrokken-vaders-bloeiende-samenleving
- www.christenunie.nl/wp-content/uploads/2026/02/CU_Manifest_Betrokken_Vaders.pdf 'Betrokken vaders - bloeiende samenleving - Een pleidooi voor de onmisbare rol van vaders'.
- Zuurman, Hans-Lukas (2026) – Betrek vaders meer bij hun kinderen, zegt Kamerlid Don Ceder (CU). 'Mijn verhaal staat niet op zichzelf' – in: *Nederlands Dagblad*, 31-01-2026, pag. 10. – Vindplaats: www.nd.nl/nieuws/nederland/1304193/betrek-vaders-meer-bij-hun-kinderen-zegt-kamerlid-don-ceder-c
- www.headliner.nl/item/christenunie-kamerlid-don-ceder-zag-vrienden-afglijden-in-de-criminaliteit-de-kerk-is-mijn-redding-refdb-88813 > 'Don Ceder (ChristenUnie) groeide op in de Bijlmer in een niet-christelijk gezin en woont er nog altijd. Zijn jeugd speelde zich af tussen armoede, verslaving en criminaliteit; hij zag op jonge leeftijd drugsdeals en had zelfs eens een pistool in zijn handen. Zelf raakte hij – afgezien van wat kattenkwaad – niet in de criminaliteit, iets wat hij toeschrijft aan de strikte bescherming van zijn moeder en vooral aan de kerk. Via een vriend van zijn moeder kwam hij op zeventienjarige leeftijd tot bekering. In de kerk zag

hij hoe mensen met problematische levens – verslaafden, criminelen, prostituees – hun leven veranderden, en dat overtuigde hem van de herstellende kracht van het Evangelie'.

- www.nporadio5.nl/nieuws/npo-radio-5/c6df2afe-c4d9-406b-8f1f-38307e976072/don-ceder-ik-wil-daar-zijn-waar-ik-het-verschil-kan-maken
- www.cvandaag.nl/108990-cu-kamerlid-wil-vaderschap-op-agenda-800000-kinderen-groeien-op-in-eenoudergezinnen/ -> interview op **7 februari 2026**
- www.tweedekamer.nl -> 36 800 XVI Vasstelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van VWS (XVI) voor het jaar 2026 nr. 53 - Motie van de leden Ceder en Stoffer → www.zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-36800-XVI-53.html
- www.bijbelsberaadmv.nl/2026/02/12/nederlandse-politiek-wil-het-vaderschap-gaan-versterken/

Buik&Baby Community: Ook kregen we steeds vaker de vraag: "Is er ook plek voor vaders?" Absoluut. De deuren staan open voor papa's minstens zo belangrijk.
Hier vind je mede-papa's en bouwen we verder aan een netwerk van experts die ook voor vaders waardevolle ondersteuning bieden.
https://lnkd.in/euqkJ-Ne -> Misschien voelt het zo… Je partner is zwanger. Er gebeurt van alles. Met haar, met jullie… en met jou.
Maar er wordt weinig aan je gevraagd.
Misschien voel je je:

- verantwoordelijk, maar ook zoekend
- sterk aan de buitenkant, maar onzeker vanbinnen
- trots… en tegelijk een beetje op afstand
- betrokken, maar soms ook buitengesloten

Of misschien weet je gewoon niet goed wat je voelt.

www.open.spotify.com/episode/5ccYUObk2NyN60rxsLYTHF > Podcast op HOPE -> Stephen van der Leij is schrijver, spreker en beleidsadviseur die zich inzet voor meer zingeving in het onderwijs en de samenleving. Vanuit zijn ervaring als schoolpastor voerde hij talloze gesprekken met jongeren over verlies, identiteit en betekenis, wat de basis vormt voor zijn werk en boeken. Met zijn boek "*Geef Gen Z gewoon haar ZIN*" [11]laat hij zien hoe we weer in verbinding komen met een generatie die op zoek is naar richting en betekenis.

In de podcast vertelt Stephen dat het vaderschap voor hem een kantelpunt was, waarin alles op zijn plek viel. Waar hij jarenlang worstelde met richting en verantwoordelijkheid, ervaart hij ineens zingeving door te zorgen voor zijn kind. Hij ontdekt dat betekenis vaak niet in jezelf zoeken zit, maar juist in relatie tot anderen. Stephen legt uit dat zijn kijk op geluk sterk verbonden is met het geluk van mensen om hem heen. Hij haalt voldoening uit het bijdragen aan het welzijn van zijn gezin, collega's en studenten. Tegelijkertijd benoemt hij dat hij daarin vroeger te ver doorschoot en zichzelf vergat. Inmiddels maakt hij bewustere keuzes, waarbij geven niet ten koste gaat van zichzelf, maar voortkomt uit intrinsieke motivatie. Binnen zijn huwelijk speelt het principe "de ander gelukkig willen maken" een centrale rol. Hij ervaart dat wanneer beide partners dit doen, er een sterke wederkerigheid ontstaat. Toch erkent hij ook dat zelfzorg belangrijk blijft, zoals het bekende idee van eerst je eigen zuurstofmasker opzetten. Een belangrijk thema is dat veel mensen hun waarde koppelen aan prestaties, terwijl hij juist gelooft dat waarde in het mens-zijn zelf zit. Vanuit zijn ervaring als pastorale

[11] Recensie in Vaderschapskennis:
www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_49.pdf - pag. 14.

begeleider zag hij hoe jongeren worstelen met verlies, identiteit en zingeving. Hij kon niets oplossen, maar door te luisteren ontstond ruimte voor inzicht en acceptatie. Zelfs in verdriet kan volgens hem een vorm van geluk zitten, doordat het verbonden is met liefde en betekenis. Stephen ziet bij jongere generaties een zoektocht naar zingeving, maar ook een gebrek aan duidelijke richting. Volgens hem ligt de sleutel in samen zoeken, zonder direct antwoorden op te leggen. Aan het einde deelt Stephen hij dat zijn geluk zit in het samen beleven van dingen met zijn gezin. Zijn meegebrachte Spider-Man masker symboliseert dit: niet alleen zijn liefde voor verhalen, maar vooral het delen daarvan met de mensen die hij liefheeft.

- Papa Tijs: www.papatijs.nl

Papa Tijs voor vaderbetrokkenheid

Matthijs van der Kooij heeft een vaderproject in Huis van de Wijk Zevenkamp. Het project is een beweging, een community, een collectief. Het is een groep vaders met kinderen in de leeftijd van 0-10 jaar.

Het startpunt van Papa Tijs is om elkaar te leren kennen als vaders van Zevenkamp. Er is een overtuiging dat betrokken vaders een positieve rol spelen in het leven van het kind. Kinderen met betrokken vaders ontwikkelen zich beter, hebben minder gedragsproblemen, ontwikkelen een betere taalontwikkeling, zijn zelfstandiger en weerbaarder. Onderzoek van Prof. dr. Tessa Rooseboom, auteur 'de eerste 1.000 dagen' adresseert het belang van vaderlijke betrokkenheid met de volgende uitspraak: "Ik ben ervan overtuigd dat we de helft van de kansen missen als we de vaders niet een plek geven in het geven van een goede start aan hun kind!". Een (mentaal) afwezige vader wordt in verband gebracht met risico's voor het welzijn van de ouders zelf, het kind en de maatschappij.

Nu het belang van betrokken vaderschap bekend is, willen wij elkaar versterken in onze specifieke vaderrol.

"Door samen op te trekken staan wij sterker in de rol als vader"

Van elkaar leren, hoe pak je de opvoeding aan. Wat is jouw rol in het gezin. Hoe is jouw gezin samengesteld. Door samen op te trekken staan wij sterker in de rol als vader. Onze visie is om meer samenhang te creëren in de wijk Zevenkamp, onze kinderen een veilige leefomgeving geven. Want waar vaders betrokken zijn, bloeit de samenleving. Deze beweging wordt steeds zichtbaarder in de samenleving. In februari dit jaar is een manifest aangeboden door tweede kamerlid Don Ceder met de titel: "betrokken vaderschap, bloeiende samenleving", waarin gepleit wordt voor het meer betrekken van vaders in de opvoeding. Politiek Den Haag heeft een motie goedgekeurd waarin zij het belang onderstrepen van vaderbetrokkenheid.

Zelf is Matthijs getrouwd en vader van drie jongens in de leeftijd van 8, 6 en 1 jaar. Hij woont in Zevenkamp. "Ik geloof dat vaders een speciale kracht hebben. Laat ik het vaderkracht noemen. Vaders zijn de grootste held van hun zoon en de eerste liefde van hun dochter. In die kracht mogen wij als vaders gaan staan. Met alle gebreken die we hebben, wetende dat jij het verschil kunt maken in het leven van jouw kinderen." In het logo van Papa Tijs staat een groep Keizerspinguïns. Zij gaan als paar naar het meest onherbergzame plek op aarde om daar hun eieren te leggen. De vrouwtjes vertrouwen de eieren toe aan de mannetjes. Daarna keren zij terug naar de zee om na 3 maanden terug te keren. In de tijd broeden de groep van toekomstige vaders de eieren uit. Dit doen zij in samenwerking met elkaar om te kunnen overleven. Uit dit voorbeeld is de kracht zichtbaar van de samenwerking tussen vaders.

Papa Tijs is een diverse groep van verschillende achtergronden, culturen, overtuigingen en gezinssamenstellingen. Wat ons samenbrengt is dat we allemaal een rol hebben als vader. Er zijn goede gesprekken die de kern raken en er wordt ook veel gelachen. Vaderschap is geen eenzame tocht, maar een gedeeld avontuur. Alle vaders zijn welkom om deel te nemen aan de avonden. Deze is gratis te bezoeken in het huis van de wijk op het Ambachtsplein.

Voor meer informatie: **www.papatijs.nl**

Kinder Focus – Vader Focus: focusen vanuit het perspectief van vaders en hun vaderschap

1. Soms zijn er van die bijzondere en speciale ontwikkelingen die onverwachts op mijn pad komen. Kortgeleden heb ik een recensie gepubliceerd van een boek dat door Mia Leijssen geschreven is met de titel: *'Verbinden met je essentie – een weg naar bewustwording en heling'* [12],[13],[14]. Mia was verrast door mijn recensie en reageerde hierop met de volgende reactie:

[12] *Mia Leijssen (2025) Verbinden met je essentie – een weg naar bewustwording en heling* – Tielt: Uitg. Lannoo – ISBN 978 90 209 9964 8 – 221 pp. – €24,99. Recensie in *Nieuwsbrief Vakblad Vroeg*, editie 10-03-2026. Vindplaatsen: www.vakbladvroeg.nl/webshop/boeken/verbinden_met_je_essentie/?utm_medium - www.vakbladvroeg.nl/recensie-verbinden-met-je-essentie/

[13] Recensie stond eerder in *Vaderschapskennis*, febr. 2026, nr. 49, pag. 7-8 -> vindplaats: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_49.pdf

[14] www.store.focusing.org/products/connecting-with-your-essence-a-path-to-awareness-and-healing-copy -> Fragment: "Een verrassende kijk op de universele zoektocht naar zin en betekenis.
Bij je geboorte ben je volkomen je pure zelf. Die essentie raakt gaandeweg bedolven onder vele lagen, door beïnvloeding vanuit je omgeving en externe zaken die je aandacht opeisen. Dit boek nodigt je uit om opnieuw op het spoor van je essentie te komen. Aan de hand van voorbeelden uit het dagelijks leven leer je talloze uitingen van levensenergie opmerken

Mia Leijssen reageert in haar groep en citeert: "*Bob de Raadt schreef een mooie recensie van mijn boek in het Nederlandse vakblad Vroeg.*
Hij typeert mijn benadering met een citaat uit mijn boek: "Wanneer alle facetten van je persoonlijkheid bestaansrecht krijgen en je menselijke eigenschappen leert erkennen als begrijpelijke reacties op specifieke situaties, ontwikkel je een veel genuanceerder beeld van jezelf en anderen".

2. Vervolgens schreven Rene en Harriët naar de redactie van Vakblad Vroeg: 'Via Mia Leijssen en onze Focusing connecties in Vlaanderen en Nederland lazen wij (Rene en Harriët) dat Bob de Raadt, een mooie recensie schreef van haar boek: '*Verbinden met je essentie'.* Daarna stelden zij de volgende vraag: " Mijn collega Harriët Teeuw en ik (René Veugelers) zijn al ruim 20 jaar essentieel verbonden met Focusing en m.n. richting Focusing en kinderen
We geven wereldwijd deze verdiepende Dynamische Expressieve training
We schreven een praktijk boek voor therapeuten en coaches die met kinderen werken.
En ons boek is een vervolg op het baanbrekende boek van Marta Stapert en Erik Verliefde *Focusing met kinderen* (ACCO - 2003)
Meer info in deze link; https://kinderfocussen.nl/product/focusing-met-kinderen-boek/
En dan sinds december ons boek i.s.m. met ACCO
https://kinderfocussen.nl/product/praktijkboek-focusing-met-kinderen/
Beschrijving Praktijkboek Focusing met kinderen is een uitnodiging om samen met kinderen stil te staan, te voelen en te ontdekken wat congruente en afgestemde aandacht kan doen – in contact met jezelf en met elkaar. Dit praktijkboek is geschreven voor therapeuten en begeleiders die met kinderen werken. In dit praktijkboek wordt Focusing vermengd met vaktherapie om tot een dynamisch en expressief proces te komen. De auteurs, Harriët Teeuw en René Veugelers, zijn ervaren kinderfocustrainers en delen hun jarenlange kennis en ervaring uit de geestelijke gezondheidszorg en de jeugdhulpverlening. Met een duidelijke uitleg, inspirerende voorbeelden en veel praktische oefeningen laten ze je ervaren wat Focusing kan betekenen in de praktijk.
Een boek dat jong en oud raakt, verdiept en uitnodigt tot groei.

Dus onze vraag is: wat zijn de mogelijkheden voor een recensie of een artikel of evt. interview?

3. Deze vraag resulteerde in een ZOOM-meeting op donderdag 02-04-2026: met kennismaking, uitwisseling van kennis en tips: NIDCAP, Kenniswerkplaats Pedagogische Basis, Vaders-voor-vaders/Expertisecentrum Vaders – vadercoalitie, thema's op mijn website: VaderFactor, patrascentie, vaders doen ertoe/fathers matters, (P)PPD – (Patrascentrische) Postpartum depressie, vaderverhalen e.a. Rene en Harriët vertelden over hun ontwikkeling, samenwerking, internationale netwerk, hun boek en opties voor samenwerking e.d. Het is een prettig en inspirerend kennismakingsgesprek geworden, met diverse mogelijkheden om verder uit te werken. Ik krijg de besproken boeken toegestuurd, voor recensie. Deze boeken staan vermeld in onderstaande referentielijst.

4. Na het prettige en informatieve telefoongesprek met Rene Veugelers en Harriët Teeuw heb ik hen volgens afspraak een lijst met interviewvragen gestuurd met het verzoek om die conform hun benadering en visie 'Kinder Focus' te beantwoorden, als een papieren interview:

---

in de natuur, in je lichaam - dat ook natuur is - en in de kosmos. Dat geeft wegwijzers om je bewustzijn te verruimen, van wat duidelijk waarneembaar is naar subtielere levensprocessen. Door vanuit je essentie aanwezig te zijn bij jezelf en bij anderen, nodig je transformatie en heling uit en kun je het volle potentieel van menszijn ontwikkelen".

Vragen aan Kinder Focus; Rene Veugelers en Harriët Teeuw:

- Hoe kijken jullie specifiek aan tegen vaderschap, de rol van vaders, de invloed en impact van een vaderbeeld (de vaderfactor) en de transitie naar vaderschap (ook wel 'patrascentie' genoemd; zie op www.bobderaadt.nl/patrascentie.php). Wat is het maatschappelijk belang van gezond, betrokken vaderschap in de visie van Kinder Focus c.q. jullie persoonlijk visie?
- Wanneer begint volgens jullie het vaderschap? Wat adviseren jullie aanstaande vaders hoe zich voor te bereiden op het vaderschap? Welke eigenschap(pen) kunnen zij dan herkennen/benutten/ontwikkelen?
- Hoe kijken jullie aan tegen het zogenaamde 'vaderloze tijdperk', de afwezige vader, de teruggetrokken/ondergesneeuwde vader? Hoe kunnen vaders hun talent(en) ontdekken om een betrokken, zorgzame, liefdevolle en toegewijde vader te zijn, te worden/zijn?
- De vader in de pedagogische basis en/of vanuit de visie van Kinder Focus: waar ligt zijn kracht (wat zijn die krachten?) in de pedagogische, opvoedkundige basis en hoe kan hij die kracht(en) samen met de partner/moeder ontwikkelen en versterken?
- Binnen de methodische ouderbegeleiding (Alice van der Pas, www.ouderschapskennis.nl) is een thema: 'goede ouder-ervaringen'. Hoe belangrijk is de focus 'letten op wat goed gaat', en dat als ouders er bewust van worden, dat samen bespreken en benutten' voor vaders in het kader van de vraag: 'Wat gaat (er) goed?'
- Wat zien jullie als oer-talenten van vaders? Wat betekent dat voor de 'secure base' die vaders aan hun kinderen kunnen bieden?
- Wat is het verschil tussen mentale zelfbescherming en mentale weerstand (afweermechanismes, negatieve protectie, macho-gedrag, negatief zelfbeeld) in het geval van vaders en hun historische ontwikkeling? Kunt u daar voorbeelden van geven?
- Wat houdt (positieve, opbouwende) mentale zelfbescherming in bij vaders? Hoe ziet dat eruit en hoe kunnen vaders daarin groeien c.q. tot ontplooiing komen?
- Hoe zien jullie de talenten voor vaders? Hoe kunnen zij zich daar bewust van worden? Wat is de betekenis van zelfreflectie in zo'n proces? Zijn 'vader-voor-vader'-contacten daarin van belang? Hoe komen vaders daarover met elkaar in gesprek (tips)?
- Hoe kunnen ouders elkaar van dienst zijn (helpen) om onderling open te communiceren in hun eigen relatie; elkaar bewust maken van eigen en gezamenlijke talenten/capaciteiten/kwaliteiten (tips, aanbevelingen); in hun eigen structurele overleg als ouders.
- Hoe kan een metapositie (begrip van Alice van der Pas) vaders helpen om meer succesvol te zijn in hun vaderschap c.q. hun ouderschapsrol? Hoe kijken jullie tegen deze term aan? Of hebben jullie daar een eigen term voor vanuit het perspectief van Kinder Focus
- Wat vinden jullie van de uitdrukking 'vaderemancipatie'? Hoe kijken jullie daar tegenaan? Wat vinden jullie van 'vaderparticipatie' en hoe kan die bevorderd worden, door vaders, door hun partners, door maatschappelijke organisaties (huisarts, geboortezorg, GGZ, ziekenhuizen, werkgevers e.d.), door de maatschappij en de politiek?
- Qua politiek: in Nederland is recent een manifest aangenomen in de Tweede Kamer, opgesteld door Don Ceder, kamerlid van de ChristenUnie - zie: Don Ceder/ChristenUnie (2026) *Manifest 'Betrokken vaders – Bloeiende samenleving* -> vindplaats: www.christenunie.nl/nieuws/2026/02/02/christenunie-presenteert-manifest-over-vaderschap-betrokken-vaders-bloeiende-samenleving Wat vinden jullie van een dergelijk manifest? Kunnen vaders baat hebben bij een dergelijk manifest? Zo ja, op welke manier?
- 'Sterke vaders' in hun vaderschap (vanuit cultuur, maatschappij, spiritualiteit): wat vindt u daarvan? Hoe kan dat bevorderd worden?

Ik ben erg benieuwd naar hun reacties en antwoorden, mede omdat het voor hen en voor Kinder Focus toch redelijk nieuw en vernieuwend is om vanuit de vaderbril naar het thema 'vaders en vaderschap en vaderschapsontwikkeling' te kijken. Wordt vervolgd.

5. **Gedachten over essentieel en existentieel vaderschap (deel 1 - aanzet)**.
   - Aanleiding: René schreef in zijn reactie op de doorgestuurde vragen: "Woh wat een inspirerende, heldere vragen en veel lagen rond het vaderbestaan/-rol en geschiedenis *bijna existentieel* ….". Zodoende kwamen bij mij de vragen op **"Wat is essentieel vaderschap?" "Wat is existentieel vaderschap?"** Daar is vast wel iets over te schrijven en dieper te inventariseren. Hierbij een eerste aanzet.
   - Bij 'essentieel vaderschap' denk ik aan de kernwaarde van vaderschap. Die kernwaarde is een basiswaarde. De - biologische – vader, voor ongeveer 50% DNA-houder bij het biologische kind. Dat betekent: betrokkenheid, besef van verantwoordelijkheid-zijn, genegenheid, affectie, voorbeeldgedrag, waarden voorleven, belangstelling tonen/meeleven, communicatie, samenspraak & afstemming met de moeder (de andere ouder; gezamenlijk ouderschap), holding & onvoorwaardelijke liefde. Het is de gevende liefde, die het kind opbouwt, zelfvertrouwen geeft, een ankerpunt geeft. Vaderschap is actief, interactioneel, improviserend, geduld oefenend, goed voorbeeld gevend. Essentieel vaderschap is ook een relationele keuze, een preconceptionele keuze, een kindverbondenheids keuze, een principiële keuze. Een bewustheid bij de man, de vader en de partner om binnen de partnerkeuze inclusief te zijn om een 'secure base' te bieden aan het biologische kind. Met als focus: betrouwbaarheid, zorgzaamheid, beschermend, ontwikkelingsgericht, coachend, spelend, vertrouwenwekkend, relationeel, affectief en emotioneel veilig, kwetsbaar en reflectief.
   - 'Existentieel vaderschap' heeft voor mij te maken met 'oer-vaderschap'. 'Original fatherhood' – 'Kern-vaderschap – oer-vaderschap'. Existentieel vaderschap betreft de basis-identiteit van de vader. Dat is tevens een contextueel vaderschap: vaderschap van generatie op generatie; intergenerationeel, met alle invloeden van dien -> fysiek, psychisch, sociaal-maatschappelijk, levensbeschouwelijk/spiritueel/geestelijk/transcendentie, financieel, relationeel. De kernbron komt bij de Schepper van hemel en aarde vandaan. Hij, de Maker, die ook de mens maakte. Hij, Jahweh, die in relatie met de mens wil staan. Hij, die leven geeft. De God van adem, van het licht, van de aarde en het heelal, van 10 richtlijnen om het leven te ordenen, te structureren . Stephen van der Leij noemt dit vaderaspect 'Daddycation', toegewijd vaderschap, geïnspireerd door God, de Vader (Jahweh, Adonai en vele andere kenmerkende namen), Abba (een dierbare, nabije naam). In connectie met de Creator. Kenbaar en zichtbaar geworden in Zijn Zoon, Jezus Christus, de Gezalfde, de Messias.
     - Deze specifieke Vader & Zoon-relatie staat beschreven in het Nieuwe Testament (het tweede verbond), in de Bijbel. Jezus zoekt meerdere malen gesprekscontact met Zijn hemelse Vader: in de woestijn, in de stilte, in Gethsemané, aan het kruis. Een persoonlijk en intiem contact.
     – Jonathan Cahn[15] schrijft in zijn *'Boek van geheimenissen'* over deze liefde: " …. Ik hou van jou. De meest eenvoudige uitdrukking van liefde .. en uit hoeveel componenten bestaat dit? Drie. Onderwerp, lijdend voorwerp en werkwoord. En tegelijkertijd is de liefde één. Liefde is één en liefde is drie .. tegelijkertijd. Liefde is een drie-eenheid . In de Schriften staat geschreven dat God liefde is. **Als God liefde is, dan is God dus ook drie-enig: één en drie tegelijk. Wie is de bron van deze liefde, die 'ik'? De Vader, de bron van alle liefde. En wat is het lijdend voorwerp van Zijn liefde, de 'jij'? De Zoon, de Messias, die in de Bijbel 'de**

[15] Jonathan David Cahn (1959) is een Messiaans-Joodse voorganger. Hij groeide op in een Joods gezin, als kind van voor de holocaust waren gevlucht. Op z'n twintigste leerde hij de Heer Jezus Christus (de Joodse Messias) kennen. Hij werkt als voorganger in New Jersey (USA).

Geliefde' wordt genoemd. En de liefde die voortkomt uit de Vader naar de Zoon? De Heilige Geest. De Liefhebber, de Geliefde en de Liefde zelf – de drie-eenheid van de liefde – de drie-eenheid van God. Ja, zei de leraar, 'onbegrijpelijk en toch zo eenvoudig als 'Ik hou van jou![16] (wordt vervolgd).

6. *Referenties:*

- Erik Verliefde & Marta Stapert (2003) *Focusing met kinderen – De kunst van communiceren op school en thuis* – Den Haag: ACCO Learn – iSBN 978-94-9239-863-5;

212 pp. - €34,00

- René Veugelers & Harriët Teeuw (2025) *Focusing met kinderen – De kunst van communiceren in therapie en begeleiding* – Den Haag: ACCO Learn; ISBN 978-94-9239-894-9; 164 pp. - €17,50.

- www.focusing.org/articles/client-centeredexperiential-practice -> **CLIENT-CENTERED/EXPERIENTIAL PRACTICE -** WITH PARENTS AND INFANTS - C.F. Zachariah BOUKYDIS - Brown University Medical School. Providence. R.L. U.S.A. ->> *"I have been working to develop a model for consultation on the parent- infant relationship which derives from client-centered/experiential theory and which integrates research on non-verbal communication between infants and their parents. This chapter will*

[16] 'Jonathan Cahn (2021, 6e druk 2024) *Boek van geheimenissen – dagboek, 365 bijbelse mysterieën ontrafeld* – Hoornaar: Uitg. Gideon; ISBN 978-90-5999-143-9 – 380 pp. Bron: pag. 41: Shalosh – De drie-eenheid van liefde. Uniek dagboek; een heerlijke leeservaring – inspirerende en verrassende overdenkingen.

highlight some of the settings where this approach is relevant and discuss some of the principles of consultation"

- www.focusing.org/articles/focusing-oriented-parent-infant-play-and-psychotherapy -> **FOCUSING-ORIENTED PARENT-INFANT PLAY AND PSYCHOTHERAPY -** A NEW PROGRAM - Zack Boukydis
  "For the past twenty-five years I have been developing an approach to parent-infant psychotherapy called Focusing-Oriented Parent-Infant Play and Psychotherapy. There is a need to expand training and evaluation of this approach so that it is more accessible to a variety of health, and mental health professionals who work with parents and infants; and to make workshops available to parents. I am seeking funding to make this expansion possible".
- Meer info over Internationale KF artikelen staan in deze link; https://focusing.org/articles/articles-children-and-focusing of in het Nederlands: https://kinderfocussen.nl/downloads/

VaderFactor:

- **Martijn Gerritsen** (35 jaar, vader van 3 kinderen, werkt als begeleider in een huis voor dakloze jongeren)[17]. De manier waarop hij zijn kinderen opvoedt: 'Ik zeg heel vaak dat ik van ze hou, dat ze speciaal en geliefd zijn, en dat ze fouten mogen maken en daarvan mogen leren. Dat heb ik als kind nooit gehoord en geleerd'. Op vijfjarige leeftijd werden Martijn, zijn tweelingbroer en hun drie jaar oudere zus door jeugdzorg uit huis geplaatst. Hun gezin was onveilig: er was sprake van verwaarlozing en mishandeling. 'Ik herinner me de continue angst. Als ik stappen op de trap hoorde, verstopte ik mij onder mijn bed. Daar was het tenminste veilig. Mijn broer en ik kwamen samen in een tijdelijk pleeggezin terecht, maar de onveiligheid uit ons ouderlijk huis ging daar door. Toen zijn we in het kindertehuis geplaatst, war ik nu dus werk: daar woonden we samen, tot we twaalf werden'. 'Er zit maar één plek tussen die dicht aan een 'thuis' raakt. Ik heb een jaar, rond mijn vijftiende, in een christelijk pleeggezin gewoond. Dat was enorm wennen: mijn opvoeding kwam voornamelijk van begeleiders, die zich hielden aan plannen, huisregels en evaluaties. Dat was helemaal verweven in mijn identiteit. Ik kende geen liefdevolle ouders'. Er was een tijd van overleven en vechten; van gedachten aan zelfdoding. 'Ik kwam tot de conclusie dat ik niets had'. Hij heeft een ervaring met God: 'Het was een bepaalde liefde, die ik nooit eerder had gevoeld. Dat maakte mij enorm emotioneel. Ik moest zo hard huilen'. Ook 'moest hij gaan opruimen wat anderen in mijn rugzak hadden gestopt'. Hij kreeg de diagnose PTSS. 'Het trauma moest bij mij stoppen en niet overgaan naar de volgende generatie. Ik bracht het aan het licht en God laat het licht schijnen op die donkere plekken in mijn leven'. Over zijn vader: "De (bezoek)weekenden – tot zijn 12e jaar, 1x per maand - bij mijn vader waren niet de leukste weekenden. 'Ik had namelijk angst voor mijn vader. Ik zag hem als een grote, schreeuwende, agressieve man'. Later krijgt hij weer contact met zijn vader (rond 2018). Hij had uitgezaaide longkanker. Op dat moment zat ik tijdelijk in de ziektewet, omdat ik EMDR-therapie zou krijgen voor mijn PTSS. Ik had veel tijd om hem in het ziekenhuis te bezoeken; dat was een

[17] Interview in het Nederlands Dagblad, 11 april 2026, pag. 20-21; bijlage 'Geloven en gezond leven', serie; 'gevonden' (hierin vertellen mensen hoe ze tot geloof zijn gekomen). Titel interview: "God laat het licht schijnen op de donkere plekken in mijn leven". Martijn Gerritsen gebruikt Gods licht om aan de duisternis klappen uit te delen. Dat doet hij als jongerenbegeleider en in zijn gezin. Interview door Liza Faken.

wandeling van twintig minuten. Toen ik eens terugliep naar huis, was ik enorm verdrietig. Toen hoorde ik de stem van God, nog nooit was het zo duidelijk: 'Martijn, je bent mijn geliefde kind en ik geef jou de kracht om voor je vader te zorgen'. In mijn geloof was het vaderbeeld nog een moeilijk thema, want ik had nooit die liefde gekregen van mijn vader. Maar toen God zei dat ik zijn geliefde kind ben, herstelde God al mijn trauma. Ik heb mijn vader en voor hem gebeden. Tijdens dat gebed is hij overleden. Het was een heftige ervaring, maar ik was eerlijk gezegd ook opgelucht dat mijn moeilijke relatie met hem nu klaar was'. 'Ik weet hoe het is om in de duisternis te wandelen. Ik weet nu ook hoe het is om elke dag in Gods licht te staan'.

- Timon Ramaker (57 jaar, lector journalistiek aan de CHE Hogeschool Ede) -> "Thuis spraken ze zelden met elkaar over hoe het echt ging (met een ieder). De dood (suïcide) van zijn jongere broer Gideon liet een wond achter, en een opdracht: durf je leven te delen met anderen". Interview, inclusief met de context van zijn opa en van zijn vader.[18]

Postpartum depressie (PPD) & patrascentrische PPD (PPPD)

- In het boek *'Slaap! Hoe je baby van 0-12 maanden doorslaapt'* van Susanne Willekes (2017 - Spectrum - Uitg. Unieboek – ISBN 9789000356089 – 385 pp; bevat uitgebreide literatuurlijst) bespreekt de schrijfster o.a. de postpartum depressie, naast bijv. de postpartum psychose en de prenatale depressie (pag. 351-366). Het is een gedeelte "voor de moeder". Zij bespreekt diverse risico's: biologische factoren, psychische aspecten en sociale invloeden. "Ik dacht dat ik gek werd", aldus en citaat van een moeder uit dit boek. Zij besteedt aandacht aan stemmingswisselingen en geeft een lijst van symptomen. Nuttige informatie, die overzichtelijk gepresenteerd wordt. De partner komt er in dit boek bekaaid af. De partner (man, echtgenoot, biologische vader) wordt slechts genoemd onder het kopje 'sociale factoren'. Geen woord over de patrascentrische PPD-klachten bij de (biologische) vader/partner, dan wel aandacht voor de onderlinge interactie, communicatie en beïnvloeding binnen de partnerrelatie. Als themaboek biedt dit boek nuttige handvatten voor ouders, die te maken hebben met slaapproblematiek van hun kind(eren).
- Bob van Leeuwen [19] maakte een patrascentrische PPD mee. Hij vertelt over deze periode in een podcast 'De liefde van nu': Bob had een postnatale depressie (ongelukkig gebruikte term! Want die wordt gebruikt m.b.t. de ontwikkeling van de baby). "Bob was liever een relaxte vader geweest, zo'n type dat alles wat meer op zijn beloop laat. Maar de controlfreak in hem laat zich niet zo makkelijk wegsturen. Soms maakt dat hem, vindt hij zelf, een wat zure en vervelende vader voor zijn twee jonge kinderen. Na de komst van zijn tweede kindje begon hij zich zelfs af te vragen of hij niet met een soort postnatale depressie had geworsteld." Te beluisteren op www.open.spotify.com/episode/2HjtIBfeozlNVVZ2ZOOjY1 Eerder sprak hij hierover in een interview met About Mom www.howaboutmom.nl/postpartum-depressie-

[18] 'Ik leerde dat je niet te voorzichtig moet zijn". Interview met Timon Ramaker, door: Maurice Hoogendoorn, in Ned. Dagblad, woensdag 15 april 2026, pag. 18-19, rubriek 'Houvast'. "Ik heb bij L'Abri veel warmte ervaren, die ik thuis had gemist". Bron: www.nd.nl/geloof/geloof/1312168/timon-ramaker-door-wat-er-met-mijn-broer-is-gebeurd-leerde-ik#closemodal -> 'Ik ben een introvert persoon en heb de neiging mezelf af te zonderen. Ik houd van stilte. En tegelijk verlang ik dus naar contact met anderen. Die spanning zal mijn hele leven wel blijven bestaan.'

[19] Bron: Vaderschapskennis, nr. 46, pag. 12 v.v. www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_46.pdf

vader-bob-van-leeuwen/ Zie ook: www.jmouders.nl/bob-over-zijn-depressie-blijkbaar-voelt-het-nog-steeds-onveilig/

- Zie ook: www.howaboutmom.nl/man-postpartum-depressie-vader/
- www.bobderaadt.nl/postpartumdepressie.php